

Szeifer Csaba

A baranyai bibliobuszok 45 éve

Könyvtárbusza lesz Pécsnek! – adta hírül a Dunántúli Napló 1973. október 26-án, majd közel egy év múlva, 1974-ben átadták a baranyai megyeszékhely első könyvtárbuszát. Az azóta eltelt több mint 40 év lehetőséget ad a visszatekintésre, hogy az akkori városi könyvtár, illetve később a már egybeolvadt városi-megyei könyvtár milyen formában végezte Pécsen és végzi jelenleg is Baranyában a bibliobuszos szolgáltatást.

Az első könyvtárbusz

A pécsi könyvtárbuszos szolgáltatás elindítása országos viszonylatban egyedülálló volt vidéken, hiszen akkoriban csak a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár rendelkezett mozgókönyvtárral. A szolgáltatás indításának egyik céljaként fogalmazódott meg, hogy a városi könyvtár Pécs peremkerületének olvasóit is ellássa könyvekkel. A könyvtárnak ekkoriban egyébként 34 fiókkönyvtára volt. Ezek bővítése költséges lett volna, így jutottak el a mozgókönyvtári szolgáltatás ötletéhez és megvalósításához. Az első bibliobuszt 1974 márciusában adták át, majd egy hónappal később útjára is indult. A jármű 2300 dokumentumot vitt magával, és az egyes megállóknál másfél-két órát töltött el. A Városi Könyvtár vezetői 8 megállót terveztek a busznak, ezeket Pécs peremvidékeinél jelölték ki: a Tettye utca felső vége, Ady Endre utca, Pósa Lajos utca, Újhegy, Patacs, Ürög, Nagypárad, Málom. A megállók száma még ugyanebben az évben kilencre bővült a vasasi kölcsönzőállomással (a könyvtárbusz megállóját így is hívták akkoriban).

A második könyvtárbusz

Nem telt el 10 év, az első könyvtárbusz a sok ezer futott kilométer után számos alkalommal meghibásodott, ezért a Pécsi Városi Könyvtár vezetői egy új könyvtárbusz beszerzését kérelmezték. Meg is érkezett az engedély, és társadalmi munkában a pécsi Volán vállalat dolgozói átalakítottak egy Ikarust, amelybe beépítették az első jármű néhány berendezését is. A második pécsi mozgókönyvtár 1981. május 14-én kezdte meg

szolgáltatását 9 városi megállóhelyel. Ezekben az években (és később is) a Dunántúli Napló folyamatosan adott hírt a mozgókönyvtári szolgáltatás változásairól, az aktuális nyitvatartási időpontokról, vagy adott esetben a kimaradó szolgáltatásról.

Városi Könyvtár – bibliobusz, 1974.

1988 februárjában a Dunántúli Napló arról számolt be, hogy a magas javítási költségek miatt is szóba került a buszos szolgáltatás megszüntetése, de döntés ekkor nem született erről. Ez év augusztusától az elvégzett javításokat követően 10 megállóhelyen újraindult a mozgókönyvtári ellátás Pécsen.

Csupán két évvel később, 1990-ben már arról olvashatunk, hogy a bibliobusznak annyira rossz az állapota, hogy sokszor nem is tudja teljesíteni a napi szolgáltatásait. Sőt ebben az évben még egy balesete is volt a járműnek: tűz ütött ki a könyvtárbuszban, de „tovaterjedését megakadályozták az oda siető honvédek és járőrelők”.

A harmadik busz

Közel másfél éves szünet után, 1992 novemberében kezdte meg működését a harmadik pécsi könyvtárbusz, melyet az Ikarus székesfehérvári gyárában már eleve a könyvtári ellátás igényei szerint készítettek. A közismerten „Paula” névre hallgató zöld járgány a 90-es években közel 3000 kötetrel közlekedett, ezekből 11 megállóhelyen tudtak válogatni az olvasók. A könyvtárbusz állományát további 13.000 darab raktári kötettel lehetett

„forgatni”. A buszon a 90-es évek közepén még rendszeres egészségvédelmi tanácsadást is igénybe vehettek a pécsi olvasók.

Paula 1996-ban

2010 után

Paula 1999-ben befejezte a pályafutását, a megyeszékhely könyvtárbuszos ellátása ezek után már nem újult meg. Közel 10 évvel később az immár összevont megyei-városi könyvtár adott be egy európai uniós pályázatot könyvtárbusz beszerzésére, amely kifejezetten a megye hátrányos helyzetű településen élői számára biztosít könyvtári ellátást. A könyvtárbusz 2010 decemberében indult el útjára, akkor 27 baranyai településen közel 4000 dokumentummal szolgáltatót. A jármű egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy az internet által nyújtott webes és e-szolgáltatások gyors elérését is biztosítja.

A Csorba Győző Könyvtár, látva a megyei mobil könyvtári szolgáltatás népszerűségét és a felmerülő további igényeket, néhány évvel később ismét pályázott és lehetőséget is kapott egy újabb könyvtárbusz beszerzésére. A 2010 utáni tapasztalatokat felhasználva tervezték meg a könyvtár munkatársai a második megyei szolgáltatást biztosító buszt, amely már jobban alkalmazkodik a megye útviszonyaihoz is. A 2014-es indulásakor az új, 2000 dokumentummal feltöltött könyvtárbusz 28 települést látott el, majd az évek során további 6 megállóval bővült.

A jelen

A Csorba Győző Könyvtár 2019-ben Baranyában 286 településen szolgált: 219 helyen ún. telepített könyvtári ellátást biztosít, 67 településen pedig könyvtárbusz várja az olvasni vágyókat. Az egyes megállóknál a járművek másfél órát tartózkodnak, a buszokon egy könyvtáros és egy sofőr teljesít szolgálatot, a településeken pedig egy helyi kontaktszemély várja a könyvtárbuszt, hogy biztosítsa az áramfelvételt a szolgáltatáshoz. A két bibliobusz rendszerlenül rója Baranya útjait, a szolgáltatást néha egy-egy javítás, illetve az időjárás akadályozza csupán.

A hazai könyvtári ellátás ezen formájának magas színvonalát mi sem jelzi jobban, minthogy a Csorba Győző Könyvtár az utóbbi években két nemzetközi könyvtárbusz-találkozót bonyolított le, illetve hogy a baranyai szolgáltatás szakmai-módszertani tapasztalatait a könyvtárosok számos országos rendezvényen oszthatják meg kollégáikkal.

A 2014-ben átadott könyvtárbusz

Jegyzetek

1. Dunántúli Napló archívuma 1944–2004. <https://library.hungaricana.hu>
2. Kereszturi József: A Pécsi Városi Könyvtár negyven éve. <http://epa.oszk.hu/01300/01367/00119/kereszt.html>